

Jordens undergang

1. Verdens tilstand
2. Den rette reaktion – nihilisme?
3. Den rette reaktion – utilitarisme?
4. Den rette reaktion – intuitionisme?
5. Den rette reaktion – konsistens?

Faculty of Humanities

Claus Strue Frederiksen
Center for Information and Bubble Studies
University of Copenhagen

Jordens undergang – et filosofisk perspektiv

Dommedag nu?

- Over 2 milliarder mennesker lever for under 3.10 dollar om dagen (World Bank).
- 21.000 mennesker dør hver dag som følge af fattigdom (poverty.com).
- Der findes næsten 21 millioner tvangsarbejdere i verden (International Labour Organization).
- 663 millioner mennesker har ikke adgang til rent drikkevand og 2.4 milliarder mennesker har ikke adgang til ordentlige toiletforhold (WHO).
- I 2014 var der 42 væbnede konflikter med 180.000 døde. Yderligere 32.000 døde samme år som følge af terrorangreb (WEF, Global Risk 2016)

Det går bedre end nogensinde!

- Tiden efter 2. Verdenskrig er den fredeligste i verdenshistorien – krig og konflikter er på det laveste niveau nogensinde (Steven Pinker, *The Better Angels of Our Nature*).
- Gennemsnitslevetiden er steget kraftigt. Siden 1990 er den steget 5,25 år (Verdens Bedste Nyheder)
- Analfabetisme er den laveste nogensinde. 90 procent af unge mellem 15 og 24 kan læse og skrive (Verdens Bedste Nyheder)
- Ekstrem fattigdom (under 1,90 dollar om dagen) er ifølge Verdensbanken faldet fra 44 procent (2 milliarder) i 1981 til 12,7 procent (900 millioner) i 2012.

Dommedag snart?

- “Change takes time, but science tells us time is not on our side. We need radical transformative change” (FN Global Compact, 2015)
- Inden for overskuelig fremtidig vil business as usual føre til:
 1. Voldsomme vejrfænomener med massive flygtningestrømme til følge,
 2. udbredt mangel på livsvigtige ressourcer som eksempelvis rent drikkevand (ifølge Verdensnaturfonden bruger vi generelt ressourcer svarende til 1,5 planet),
 3. udryddelse af op mod halvdelen af verdens nulevende arter inden år 2100 samt at
 4. mange lande vil opleve alvorlig social uro som følge af stigende økonomisk ulighed.

The Security Outlook 2030

- Initiativet blev lanceret af World Economic Forum i 2014.
- Baggrunden var, at væbnet konflikt udgør en stadig større risiko.
- Omfattende væbnet konflikt har fx været højt placeret på World Economic Forums risikobarometre de sidste 3 år.
- 1 års grundigt studie, udført af 250 medlemmer (med unik indsigt), med henblik på at afdække drivkræfter og potentielle scenarier.
- Resultat – 7 drivkræfter og 3 dystopiske scenarier.

7 drivkræfter

1. **Teknologisk udvikling** – det bliver nemmere og nemmere for små grupper og enkeltpersoner at forvolde alvorlig skade.
2. **Klimaforandringer** – fører til store flygningestrømme, social uro og ressourcemangel.
3. **Dårlig regeringsførelse** – korrupsion og mangel på transparens fører til ustabilitet.
4. **Geopolitiks konkurrence** – Skift i økonomisk og politisk magt fører til øget mistillid mellem nye og gamle stormagterne.
5. **Demografiske udfordringer** – lande kæmper med henholdsvis et overtal af unge eller gamle (og migranter)
6. **Social sammenhængskraft** – Stigende ulighed truer staters stabilitet.
7. **Hybride og asymmetriske trusler** – mere komplekse og uklare modstandere opstår som følge af den stadig mere sammenkoblede verden.

Første Scenario – befæstede byer

- Stor ulighed i forhold til muligheder, økonomi og sundhed fører til opsplitning og "gated communities."
- Sammenhængskræften forsvinder og stater falder fra hinanden.
- Millioner af mennesker flyttes som følge af klimaforandringer og social uro, hvilket indebærer, at verden inddeles i små øer af orden i et hav af uorden.
- I dette scenario vil verden i 2030 minde om middelalderen, hvor borgerne byggede store mure omkring byerne for at beskytte sig mod det lovløse kaos på den anden side.

Andet scenario – stærke regioner

- En stabil verden med stærke regionale kræfter.
- Internationale organisationer har mistet deres troværdighed.
- Ingen fælles løsninger i forhold til fx klima.
- I dette scenario er staterne stærke (men ofte med autoritære træk).
- Som i 1930'erne lykkes mange ledere med at overtaler deres borgere til at opgive frihed til fordel for sikkerhed og sammenhold.

•

Tredje scenario – krig og fred

- En omfattende militær konflikt rammer verden inden for de næste femten år, hvilket fører til omdannelse af den globale verdensorden.
- Konflikten fører ikke til *nuclear holocaust*, men indbefatter alligevel ufattelige høje menneskelige omkostninger.
- Resultatet er et skrabet globalt system, hvor liberale ideer om frihed, demokrati, retfærdighed og lighed ikke længere fungerer som et efterstræbelsesværdigt paradigme.

WEF - Global Risk 2016

- The World has navigated previous eras of profound transitions resulting from converging economic, technological and geopolitical developments. But with a faster pace of change and more complex interconnections, the stakes have never been higher

Det rette respons

- Har vi et ansvar for at gøre bidrage til at forhindre katastrofer – og gøre verden til et bedre sted?
- Bør vi fx af ændre vores ressourceforbrug radikalt for at imødekomme fremtidens klima- og ressourceudfordringer?

Den rette reaktion - nihilisme?

- Værdi, mening og moral findes ikke, hvorved katastrofer og ansvar heller ikke findes.
- Den rette reaktion? Det er en illusion at tale om den rette reaktion!
- Lord Henry: "I never approve, or disapprove of anything now. It is an absurd attitude to take towards life." (Oscar Wilde, the picture of Dorian Gray).
- Ivan Karamazov: Hvis gud ikke eksisterer, er alt tilladt (Dostojevskij).

Den rette reaktion - nihilisme?

- **“He killed my ma, he killed my pa,
but I will vote for him”**
- (Charles Taylors valgslogan i forbindelse med præsidentvalget i Liberia i 1997).

Den rette reaktion – nihilisme?

- Bemærk, Taylor fik 75% af stemmerne ved valget, der af internationale observatører blev erklæret for frit og retfærdigt.
- Som præsident terroriserede Taylor sin befolkning i 6 år, inden han i 2003 flygtede til Nigeria.
- 2012 blev han idømt 50 års fængsel for krigsforbrydelser samt forbrydelser mod menneskeheden. Mere specifikt blev han blandt andet dømt for at være ansvarlig for: tortur, voldtægt, slaveri, brug af børnesoldater og mord.
- Er et skuldertæk den rette reaktion på Taylors opførsel?

Utilitarisme

- Utilitarisme: vi bør gøre det, der maksimerer den samlede sum af velfærd i verden.
- Rette respons: Vi bør ændre vores ressourceforbrug radikalt!
- Forsvar for utilitarisme:
- **“The death of one person is a lesser tragedy than the death of five people.”**
- Ifølge Peter Singer er dette en selvindlysende sand påstand.

Utilitaristisk argument

1. En klima- og ressourcekatastrofe med voldsomme vejrphenomener, kolossale flygtninge strømme, udbredt mangel på rent drikkevand, masseudryddelse af arter, social uro og militære konflikter er dårligt.
2. Hvis vi kan bidrage til at forhindre noget dårligt i at ske uden derved at ofre noget moralsk tilsvarende, så bør vi gøre det.
3. Ifølge en række rapporter, eksempelvis fra FN og World Economic Forum, er der udsigt til en klima- og ressourcekatastrofe, hvis vi ikke ændrer vores nuværende ressourceforbrug radikalt.
4. Vi kan ændre vores ressourceforbrug radikalt uden at ofre noget moralsk tilsvarende.

Derfor: vi bør ændre vores ressourceforbrug radikalt

Afvisning af den 2. præmis

- Umiddelbar vil kritikerne benægte den anden præmis – accept af denne præmis indebærer nemlig, at vores moralske ansvar er enormt.
- Tænk blot på hvad en accept af præmissen indebærer i forhold til vores ansvar overfor verdens fattige (vi bør opgive en masse af vores personlige projekter og ressourcer for at afhjælpe fattigdom).
- En moralteori, der er så krævende, at stort set ingen efterlever den, er, ifølge kritikerne, uplausibel.

Modsvær & respons herpå:

- I ekstraordinære situationer (som denne) er moral ofte krævende
- Respons: utilitarisme implicerer, at ALLE situationer er ekstraordinære!

Rette respons - intuitionisme

- Vi bruger vores moralske intuitioner til at fælde moralske domme – tænk blot på:
- Barnet i søen
- Tortur
- Rette respons: det er umiddelbart svært at præcist at angive, hvad vores intuitioner siger i forbindelse med komplekse problemstillinger som klima mm.

Problem

- Vores intuitioner er inkonsistente og forskellige.
- Racister har jo ganske givet racistiske intuitioner – bør disse tillægges vægt?
- Hvordan afgør vi, hvilke intuitioner vi skal følge og hvordan afgør vi moralsk uenighed?

Den rette respons - konsistens

- Konsistens:
 1. Modsigelsesfrihed og
 2. universaliserbarhed.
- Rette respons: Vi bør ændre vores ressourceforbrug radikalt!

Pandoras æske

- Barnet i søen vs. et offer for klimaforandringerne (eller andre uheldige omstændigheder).
- Hvad er moralsk relevant?
- Hudfarve er ikke moralsk relevant, men hvad med nationalitet?
- Det er ikke ok at køre spritkørsel i Etiopien, hvorimod det umiddelbart er ok ikke at hjælpe nødlidende etiopiske børn – hvordan hænger det sammen?

Inkonsistens

- Antag at en gruppe bevæbnede mænd indtager det lokale indkøbscenter.
- De bevæbnede mænd tilegner sig en masse goder, men da de ikke er de retmæssige ejere, har de ikke ret (ifølge loven) til at sælge varerne til højtbydende.
- Og de har heller ikke lov til at stille varerne som sikkerhed for at låne penge.
- Men hvorfor har korrupte regimer så lov til at sælge de landes naturressourcer, hvor de uretmæssigt har taget magten eller optage lån på befolkningens vegne?

All in all:

- Alle mener, at vi *bør* gøre en masse!
- Spørgsmålet er, om vi *vil* gøre det.
- Her er det vigtigt at huske på, at mirakler er forekommet!!!
- Eksempelvis i 2007, da...

Billede af Liverpools triumf i CL finalen mod Milan

